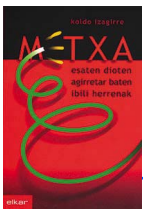

Hiztegitxoa

Hobeto irakurtzen laguntzeko

abaila 'abiada'	«—Heldu bolanteari. Sakatu egingo dut botoia, eta abaila hartuko du.»	(119)
adar 'arrama'	«Inoren sagastian sartuta belauna urratu zuen batek adarrak behera egin zuelako.»	(7)
ahitu 'agortu, amaitu'	«...eta ez ninduten fusilatu munizioa ahitu zitzaielako, jendea akabatzearen akabatzez... Horretzek libratu ninduen!»	(78)
alaena 'halakoa'	«...baina guk, tentel alaenak , artadian ezkutatu genuen gizon zintzoa zelakoan...»	(42)
aldixartu 'atsekabetuta, gaizki'	«Peperenetik pasa gabe itzuli da etxera, urduri, aldixarturik , ilaran entzundakoa buruan jiraka.»	(12)
alegia 'hau da, hots, bestela esanda'	«...kalitatea ererikoak hartzeko ahalmenaz neurtzen dutenetakoa alegia .»	(9)
aluita 'alua, lerdoa, papaua'	«Bitartean polaroida ireki eta argazki itsusi bat egin diote. Gutxi fida HETAKo aluita hauekin: bihar egunkarietan...!»	(80)
apareju 'persona trastoia, elementua'	«Agirre'tar Nikolaren iloba oso eta santu dago lo. Hau duk aparejua! »	(98)
arbi 'naboa, erremolatxa'	«...ukuiluak argi gutxi duela, arbia txikitzeko makina matxuratu egin dela...»	(25)
ardiak soildu 'ilea moztu'	«Zuk badakizu ardiak soiltzen? Ez. Eta artilea iruten? Ez. Eta irundakoa astalkatzen? Ez. Eta astalkatua harilkatzen? Ez. Eta harilkatua irazkintzen?»	(87)
ardura izan 'axola izan'	«...horretxegatik azaltzen naiz hain gutxi, aspaldiko zerak beti ahotan, oraingoak ardura ez baligu bezala...»	(41)
arnasa eman arte 'hil arte'	«Ziatika gauza txarra dela, baina baserritarra arnasa eman arte beti lanean.»	(81)
artokaina 'arto landarearen zurtoina'	«...badakizu abuztuan izugarritzko altuera hartzen duela artokainak .»	(141)
astalkatu 'haria matazatan bildu'	«Zuk badakizu ardiak soiltzen? Ez. Eta artilea iruten? Ez. Eta irundakoa astalkatzen? Ez. Eta astalkatua harilkatzen? Ez. Eta harilkatua irazkintzen?»	(87)
atabal 'danborra'	«Orratzek atabal gainean ahantzita utzitako makilak dirudite.»	(9)
ataka 'estutasuna, egoera larria'	«Ez hadila izutu, Metxa. Agirretarra beti. Ez haiz aurrenekoa ataka honetan, eta ez haiz azkenekoa izango. Aurrera bolie. Gogor.»	(133)
atarramendu 'probetxua, etekina'	«Mukizu honek ez dik atarramendu onik aterako horrela erretzen segitzez gerotan.»	(16)
atorrante 'latrea, kantsagarria'	«Beldur gitxi moruei eta gitxiago atorrante hari.»	(112)
atzen du 'ahaztu'	«Tira, hau dena da adierazteko ez nagoela zurearekin atzen du .»	(107)
azazkalmazteko 'atzazalak mozteko tresna'	«Markoari josia gelditu den sarrailaren barrualdean azazkalmazteko bat ageri da sartua.»	(97)
azkar usteko 'bizkorra dela uste duen tentela'	«...esplikatu behar dio azkar usteko bati, besteren ideiak paperean apuntatu ondoren gaizki esaka jarduten duen bixar bati, zergatik...»	(24)
aztal 'berna, hankaren atzeko alde'	«Odola gozo zihoakidan aztalean behera.»	(55)
balakatu 'laxandu'	«Eta, aurreko ezker hankako zauria balakatzen diodala, edaten emango diot.»	(59)
balantzarik gabeko pauso 'pauso edo urrats zuzena, tente'	«...baina amonak ez zuen balantzarik gabeko pausorik eman ahal izan geroztik.»	(46)
baraurik 'gosaldurik barik'	«Bizarra egin gabe eta baraurik abiatu zaigu Aurrezki Kutxarantz.»	(11)

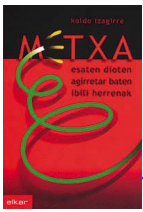
beginabar 'kolore nahasiko begiak'	«...atzealdeko huraxe da, kaskazuria, ume bihurri baten behakoa duena, beginabarra , hitzei erne egon den horixe da...»	(8)
behako 'begirada'	«...atzealdeko huraxe da, kaskazuria, ume bihurri baten behakoa duena, beginabarra, hitzei erne egon den horixe da...»	(8)
beharrik 'zorionez'	«...errepasatu ditu memoriako oroitzapenak. Beharrik telebistan film batzuk askotan ematen dituzte. Zeozertarako balio behar du lo-zaila izateak.»	(79)
behatu 'begiratu, so egin, aditu'	« Beha ezazue areto honetan, gizona guztion artean atzematen duzuen agirretarren bat.»	(8)
behatxulo 'ateko leihotxoia'	«Seguru behatxulotik kuku egiten ariko dela Maritxu petral hori...»	(94)
behera egin 'hautsi, apurtu, kraskatu'	«Inoren sagastian sartuta belauna urratu zuen batek adarrak behera egin zuelako.»	(7)
bekainak uztai gelditu 'harrituta, zurtz eginda'	«...baina ohartu ere ez da ongi ohartu zer irakurri duen. Bekainak uztai gelditu da.»	(68)
belaxkatu 'bigundu'	«Etzakela paper zurian ezer sinatu. Usteko zitean belaxkatua hindutela.»	(129)
beldurrak airean egon 'zeharo beldurtuta, dardarka'	«Emateko dirua. Kartera luzatu nion, ze, bestela edozer pitokeria egingo zidan mukizu hark, beldurrak airean zegoen -eta gizajoa.»	(112)
beratu 'bigundu'	«Horrexegatik salbatu ninduen ni, sakristaua beratu zuelako begi triste haiekin.»	(57)
beratzen jarri 'uretan jarri biguntzeko'	«Gutxi fida telebista bakailaua bezala beratzen jarri! »	(98)
bere bizarrerako 'bere kolkorako, bere kautan'	«Eta arazoa konpon litekeela pentsatu du Metxak bere bizarrerako .»	(13)
besoak gurutze egon 'ezer egin gabe'	«...Ane ez zela besoak gurutze egongo , sasiko lanetan ibiliko zela bere iloba ihesgina bezala...»	(124)
bidezidor 'bidexka, lasterbidea'	«Bata bestearen atzetik doaz bidezidorretik , (...) lubakiaren ondotik.»	(31)
bigantxa 'behi gaztea'	«Moriko jarri nion izena, aitak Matteori saldu berria zion bigantxarena .»	(56)
biraoaka 'maldizioka'	«...betaurrekoak ezin bilaturik ordu erdi bat biraoaka jardun ondoren, jarri da lasai, lurrundu ditu hatsaz (...) ahantziak zeuzkan hurbileko betaurrekoak...»	(12)
bixaje 'aurpegikera, itxura'	«Ikusi nahi nitek nolako bixajea gelditu zaizuen...»	(98)
bixar 'bizar apur bat hasia duena'	«...esplikatu behar dio azkar usteko bati, besteren ideiak paperean apuntatu ondoren gaizki esaka jarduten duen bixar bati, zergatik...»	(24)
bizarra egin 'bizarra moztu, afeitatu'	« Bizarra egin gabe eta baraurik abiatu zaigu Aurrezki Kutxarantz.»	(11)
bruxa 'atorra'	«Jankada egin eta hala ere kolkoa bete etortzen ginen frontoira, bruxak txerri eginda.»	(55)
buila 'astrapala, harrabotsa'	«Eta azkenean Erkok katea hautsi zuen, ateratzen zenuten buila eta deiadarrekin ikaratu egin zelako.»	(88)
burutik egin 'zoratu, erotu'	«Gero Telleri Berriko amonari burutik egin zitzaion eta hor hasi zait galtza puska bat urratzen...»	(45)
butanozale 'butano banatzailea	«Han afaltzen du gauero Leo zurginak Alejo butanozalearekin . Herrian inork ate tratatu bat libratzekotan, haretzek.»	(92)
dangaka 'kolpeka'	«...eta kaskagorrra izaki, dangaka jarrai zezakeen kanpai barruan.»	(53)
dardara batean 'oso urduri, larri-larri'	«Halako amorrua eman zidan... Dardara batean jarri nintzen...»	(43)

diosala egin 'agurtu'	«...zu zarela gure familian Telleri Berriko lapurrei diosala egiten dien bakarra...»	(88)
dolare 'sagardoa egiteko tresna, makina'	«...uste zuten zuloa soto bazterren batean egonen zela, edo mandioan, edo dolare zaharraren azpian ezkutatuta. Harritu ziren meta ingurura eramán	(139)
ebatsi 'lapurtu, ostu'	«Non ebatsi duzu txokolatera hau?»	(28)
egundaino 'gaur arte'	«Ba, bilera hartaz anaiaren alabak ez dit deus esan egundaino .»	(44)
egundalako 'itzelezkoa, izugarrikoa'	«...eta hamaikagarreneko horretan hor entzuten da egundalako suntsitzea, eta mundu guztia orroka izuturik...»	(47)
elorrío ikusi 'gorriak ikusi'	«Zeren, bakarrik joan zinela esan bazenit, Elorrío ikusi beharrean zinen... Badakizu Elorrío ikustea zer den? Probatu nahi?»	(127)
eraman 'jasan'	«...belauneko mina erraz eramango zuela gelditzen zitzaion bizitza pixarrean.»	(116)
erne 'adi, arretatsu'	«...atzealdeko huraxe da, kaskazuria, ume bihurri baten behakoa duena, beginabarra, hitzei erne egon den horixe da...»	(8)
erorikoak hartu 'erratu, probak egin'	«...kalitatea erorikoak hartzeko ahalmenaz neurtzen dutenetakoa alegia.»	(9)
errekardari 'saltzaile ambulantea'	«—Izan ere... ezagutuko duzue Sabina, herrena, plazako errekardaria , alarguna, semeak denak alabak dituen hori...»	(14)
errenkada 'ilara'	« Errenkadaren muturrean jarri da gorrarena egitera etsirik, egun osorako aztoraturik eta kezkatua utziko digun hizketa entzun duenean.»	(11)
erreten 'ubidea, kanala'	«Gero harrobitik kamioi bat ekarrarazi eta harri-txintzarrez estaltzen zuten erreten kriminal hura.»	(109)
erretreta 'erretiroa, pentsioa'	«Etorkizun latza Metxaren anaia zaharrentzat, berrogei mila pezetara ailegatzen ez den erretretarekin .»	(25)
errieta eman 'deiar egin, agiraka egin'	«Atea irekita itzuli nintzenez amak galde egin zidan, besteen aurrean ausartzen ez zelako errieta ematen , ea zer egiten nuen nik ikuiluan.»	(89)
esan-egina izan 'esanekoa, aginduak betetzen	«Ni esan-egina naiz eta ate aurrean jarri nintzen zeuk agindu bezala.»	(87)
eskuare 'arrastelua, eskutaila'	«...belarretan ere ezin duela sardea dantzatu, eskuarearekin bakarrik aritzen da, eta malda-alde, behekoz gain.»	(26)
estimazioa egin 'gustura hartu'	«Goseka daude eta estimazioa egiten diete arrautzei, hotzak egon arren.»	(38)
estropezu egin 'tupust egin'	«...litxaferuak botatzen dituzte (...), estropezu egiten hasten dira ohartu gabetanik, zabuka ziraldoka hankak berriz sortuta, erortzeko arriskuan.»	(7)
etsirik 'erabakia harturik'	«Errenkadaren muturrean jarri da gorrarena egitera etsirik , egun osorako aztoraturik eta kezkatua utziko digun hizketa entzun duenean.»	(11)
ezagun izan 'nabaria izan, begibistakoa'	«—Oso onak arrautzak, ezagun zuten ur hotzetan egosiak zirela...!»	(38)
firurika 'biraka, birak eginez'	«...baten batek huts eginda pilota atzeko koadroetaraino heldu zen firurika .»	(57)
gabetanik 'barik, gabe'	«...litxaferuak botatzen dituzte (...), estropezu egiten hasten dira ohartu gabetanik , zabuka, ziraldoka hankak berriz sortuta, erortzeko arriskuan.»	(8)
galtza 'barneko praka'	«Aitak esaten zuen azpian ez zuela galtzarik erabiltzen eta praketa ireki beharrik gabe egiten zuela pixa, txotxa kendutako kupela bezala.»	(47)
galtzarbe 'besapea'	«Pakete bat galtzarbean doa agure gurea kalean barrena.»	(21)
gazitatu 'abisua eman, ohartarazi'	«...berak berriro ere esan zien abisu eman nahi izan ziela, ez ziotela utzi gazitutzen kontuz ibili behar zutela gasarekin...»	(141)

gaztigu eman 'abisu eman, ohartarazi'	«Ateondotik gaztigu eman dio: —Eta hi, badaezpada, kontuz ibili...»	(97)
gelari 'zerbitzaria, mirabea'	«...erromerietan hasiak ziren Palazioneko bizkiekin eta markesaren beraren gelariaren seme zaharrenarekin.»	(55)
giltzatu 'zarratu, itxi, hertsu'	«...betaurrekoak kendu gabetanik hemen dator igogailuari itxaron ezinik eskailerak behera atea giltzatzea ahantzita, belauna inoiz baino zauliago...»	(12)
gomutaz 'oroitzapenez'	«Eta izen hori jarri zioten, anaiaren... anaiaren gomutaz . Hala esaten da, ezta?»	(79)
handinahi 'harrokeria	«Baina aspalditik ezagutzen dugunok badakigu agure txipi honek ez dituela halakoak egiten handinahiez .»	(9)
harilkatu 'hariz inguratu, haria ipini'	«...saioak eginez erre zuen motor trifasikoari harilkatu behar izan zizkion bobina berriak.»	(12)
harilkatu ardatzean haria bildu'	«Zuk badakizu ardiak soiltzen? Ez. Eta artilea iruten? Ez. Eta irundakoa astalkatzen? Ez. Eta astalkatua harilkatzen ? Ez. Eta harilkatua irazkintzen?»	(87)
harpa jo 'txantxatan esan, adarrak jo'	«Horregatik adiskide minek Metxamotz esaten diote batzuetan, harpa jo nahi diotenean.»	(10)
harrotu 'aztarrikatu'	«Atera nintzenean azazkal guztiak hautsiak eta eskuak odoletan nituen Morikok bezala lurra harrotzez .»	(49)
hasperen 'suspirioa, arnasaldi sakona'	«...eta egure gureak hasperen sakon bat eginik lanean segi orduko, hemen dator ostera Maritxu pala-erratzekin.»	(103)
hats 'arnasa'	«...betaurrekoak ezin bilaturik ordu erdi bat biraoka jardun ondoren, jarri da lasai, lurrundu ditu hatsaz komunean ahantziak zeuzkan hurbileko	(12)
hebaindu 'gutziz ahuldu / jipoitu'	«Ea non gordetzen nituen pilotak. Hebaindu egin ninduen.»	(57)
heriosuhar 'bizi-bizi, amorru bizian'	«...ihesari eman dio Morikok, kandelak itzaltzeko txantxila astintzen duen sakristaua atzetik dakarrela heriosuhar .»	(48)
hozkarra 'hozgara, hozkirri, fresko'	«Gau iluna zen. Hontzaren ulua entzuten genuen, eta halako ikara bat ematen zidan niri behintzat. Hozkarra zegoen.»	(110)
hurko 'norberaren hurrengoa, edoz.	«Heu galdu bahaiz, etzakela hurkoa galdu.»	(127)
hurreean 'hur, hurbil, gertu'	«Debekatua dauka baina gure adiskideak beti esan ohi du debekatutakoa hurreean eduki behar dela tentaldiari eusteko...»	(52)
iaio 'trebea, abila'	«Oraindik ere metrailetan kanoiak ketan zituztela hor egin dute morroi iaioenek jauzi zulorantz.»	(139)
idazten ahal zuela 'idatz zezakeela'	«...bere bizi luzeko pasadizoak kontatuz liburu bat idazten ahal zuela uste zuen Uztapide zaharrak...»	(51)
igitai 'belarra ebakitzeko tresna'	«Zer nahi dute, igitaiarekin aritzea soroan?»	(28)
ihartu 'sikatu'	«...betaurrekoen atzetik Metxak bota dion behakoa loreak ihartzeko modukoa izan da.»	(102)
ihesgin 'iheslaria'	«...Ane ez zela besoak gurutze egongo, sasiko lanetan ibiliko zela bere iloba ihesgina bezala...»	(124)
ihintzatu 'busti, ureztatu'	«—Lasai, gizona, oso errazak dira zaintzen. Egunero ihintzatu behar dituzu, baina ilundutakoan, eguraldiak zerbait freskatu duenean.»	(104)
ikuilu 'gorta, abereen lekua'	«Atea irekita itzuli nintzenean amak galde egin zidan, besteen aurrean ausartzen ez zelako errieta ematen, ea zer egiten nuen nik ikuiluan .»	(89)
ilunabar 'iluntzea'	«...baina Metxak ezin du atea ireki. Ilunabarra da, etxerako gogo du.»	(91)
indargetu 'ahuldu'	«Karramarroei azazkalak moztera bidaltzeko gogo ematen du, baina emakume honen kopetak indargetu egiten du, ahuldu.»	(104)

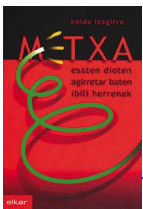
inondik ere 'ziur, zalantza barik'	«Agirretarra inondik ere . Beti erorian ibiltzen diren gizajoak dituzu agirretarrak.»	(7)
irazkindu 'haria ehuna egiteko moldean jarri'	«Zuk badakizu ardiak soiltzen? Ez. Eta artilea iruten? Ez. Eta irundakoa astalkatzen? Ez. Eta astalkatua harilkatzen? Ez. Eta harilkatua irazkintzen? »	(87)
irun 'hari bihurtu'	«Zuk badakizu ardiak soiltzen? Ez. Eta artilea iruten? Ez. Eta irundakoa astalkatzen? Ez. Eta astalkatua harilkatzen? Ez. Eta harilkatua irazkintzen?»	(87)
ispia 'espioia, isilpeko zelataria'	«— Ba, haren seme bat Resistance-n sartu zen, aliatuen ispia bezala nazien aurka, bigarren mundu iskanbila horretan.»	(80)
itxitura 'toki sarratua'	«...mirariaren kontra jardun ondoren mirariz bezala irteten dela protagonista itxituratik... »	(53)
izenobez 'ezizenez hitzaren sinonimoa'	«...jerentearen hitzaldia amaitutakoan eskua jasoko duen hauxe da Agirre'tar Nikola, berak inoiz esaten duen bezala, izenobez Metxa.»	(8)
izugile 'terrorista'	«Baina, mesedez eskatzen dizugu, esaiguzu nola iritsi zen zure liburu hau izugile talde batek On Kixoteren hezurdura bahitua zeukan zuloraino, e?»	(133)
jankada 'jataldia, betekada'	« Jankada egin eta hala ere kolkoa bete etortzen ginen frontoira, bruxak txerri eginda.»	(55)
jauzi egin 'salto egin'	«Morikok jauzi egingo du botila artetik eta mahai gainean jarriko zait, etzanda.»	(59)
जारrean hartu 'bata bestearen atzetik'	«...mapak erakutsi zizkien, memento hartan bertan satorren zulo guztiak जारrean ari zirela hartzen , memento historiko bat bizi zutela...»	(0)
jukutria 'azpikeria'	«Nola esan behar diek udaltzainek ez eramateko jukutria izan zela? Hauek sinetsi?»	(132)
kainupean 'txorropean'	«Pelton turbina hain gauza sinplea da, etxeko kainupean jarri eta iturria irekitzen duzun aldiro elektrizitatea sortzen du...»	(17)
kalapita 'eztabaida, istilua'	«..."Munduaren azkena, munduaren azkena!" eta denak konfesatzera eta kalapita polita sor zitekeen...»	(53)
kankailu 'handikotea, baldres xamarra'	«Mandoak ez luke ostiko ederragorik emango. Nondik fitxatu ote dute kankailu hau?»	(94)
kanpai-mihi 'arrana, kanpaien mihia'	«Kukubiltxo behiaren errapeari bezala kanpai-mihiari besarkatua kanpandorreraino noala ni!»	(54)
kapar 'latrea, jasanezina, kantsagarria'	« Kaparra duk Pepe hau aldiak ematen dionean.»	(19)
kar-kar-kar 'barreka'	«— Xagu batean? Kar-kar-kar... !»	(29)
karkaba 'kuneta'	«Anek ihes egin du leihotik karkabara jauzi eginda.»	(123)
karkaxa 'erruxa, eztarriko mukia'	«Ez, ez da ezdul handiak eginez karkaxa musuzapian botatzen duen hau.»	(8)
kaskazuri 'buru zuria, ilea urdindua duena'	«...atzealdeko huraxe da, kaskazuria , ume bihurri baten behakoa duena, beginabarra, hitzei erne egon den horixe da...»	(8)
katramila 'nahastea'	«Zenbat ate, hainbat maratila esan ohi da, eta Nikolak beti gaineratzen du "Eta zenbat maratila, hainbat katramila! "»	(91)
kisketa 'interruptorea'	«Hango kable, hemengo kisketa , mahai gaineko tornua... Puntapax okerrak zuzentzen kolpe eder bat eman dio mailuaz atzamar lodiarri.»	(18)
kopeta 'bekokia'	«Karramarroei azakalak moztera bidaltzeko gogoia ematen du, baina emakume honen kopetak indargetu egiten du, ahuldu.»	(104)
kozkor 'barrabilak'	«"Hori duk hori!", esaten omen zioten ahapetik, "Hik dituk kozkorrak! " eta antzekoak.»	(34)
kozkortuago 'haziagoa, helduagoa'	«Maite du biloba. Tarrotzen hasia da, egunean baino egunean kozkortuago ikusten du.»	(67)

kuku egiten aritu 'zelatatzan aritu'	«Seguru behatxulotik kuku egiten ariko dela Maritxu petral hori...»	(94)
laia 'bi hortzeko nekazaritza tresna'	«Manixenekoak ere etor zitezkeen, beren laiekin palanka eginda ea kanpaia altxatzen zuten...»	(54)
lain 'beste, adina'	«Segan ere ozta daki, behien janariak egiteko lain .»	(26)
langintza 'lana, zeregina'	«Asmatuko luke Metxak, oker handirik gabe, nor eta nor ibiliak diren langintza honetan...»	(68)
lepoa jarri 'apustu egin, ziurtasuna adierazi'	«...baina lepoa jarriko nuke ez duzula halakorik entzun etxean.»	(109)
litxaferu 'suziria, txapligua, bolandera'	«...ez diote elkarri ordaintzen uzten, litxaferuak botatzen dituzte gainontzeko agirretarrek ere jakin dezaten mindunen arraza oraino bizi dela...»	(7)
liztor 'eztena duen inteskua'	«Mahaiaren ertzean pausatu den liztorra uxatu du Metxak.»	(40)
lizundu 'umela, hezetasunak janda'	«Lizar zabal baten azpiko mahai lizunduan eseri dira.»	(33)
lo-zaila 'nekez lo hartzen duena'	«...erreparatu ditu memoriako oroitzapenak. Beharrik telebistan film batzuk askotan ematen dituzte. Zer edo zertarako balio behar du lo-zaila izateak .»	(79)
logaldu 'loezinak jota, insomnioak jota'	«Etixeratutakoan logaldua dago. Neurriak hartu beharko ditu berak ere.»	(124)
lokotx 'artaburua'	«...azpian zanpatu ez zituen aleak helizearen hegalek burugabe utzi omen zituzten, buelta osoko lokotx guztiak moztu omen zituzten.»	(141)
madreak 'inguruak, zerak'	«...badakit zuek zeuek ekartzen dituzuela nahi dituzuen paperak eta madreak gero inori harrapatu dizkiozuela esateko.»	(126)
maiorazko 'premua, oinordekoa'	«Ez da baserri Casablanca hau, baina garai bateko maiorazkoa zahartu egin da eta seme-alabek ez diote segidarik eman nahi.»	(25)
maiseatu 'marmarka ibili, kritikatu'	«Metxa bere bilobarekin ikusitakoan maiseatzeari eman diote. Ahapetik, noski, bai baitakite Patxik adiskide duela.»	(75)
malkar 'leku harritsua'	«Zazpi behi eta malkarrean landutako baratzea, etorkizun ederra bost senideko familiarako! Kalera hartu behar izan zuten: batek moilara...»	(25)
mandio 'lastategia, belarrak gordetzekoak'	«...uste zuten zuloa soto bazterren batean egonen zela, edo mandioan , edo dolare zaharraren azpian ezkutatuta. Harritu ziren meta ingurura eraman	(139)
maratil 'txaramela, kisketa'	«Zenbat ate, hainbat maratila esan ohi da, eta Nikolak beti gaineratzen du "Eta zenbat maratila, hainbat katramila!"»	(91)
marikirika 'nonzeberria'	«...hainbat zuhaitzetatik eroritako agirretar jatorra, marikirika ziztrin batek bentzutua dago.»	(105)
marmar 'ahapeka hitz egitea, jarraian'	«Eta irten egingo da prentsa-gelatik bere lankide izandakoen marmar ergelak entzun gabe, txipi eta tente, herren pixka bat eginez eskuineko zangoan.»	(9)
marrantatua 'eztarriko ondoezaz, gaixotua'	«Eztul egin du, marrantatu samarra dabil egunotan. Ez luke erre behar.»	(53)
mataza 'artilezko-edo hari multzoa'	«Asko jakin behar da marrazki hauek ulertzeko. Bi eta hiru koloretan, marraz beteak, hari bihurrituak edo mataza nahaspilduak ematen dutela.»	(12)
medikutan ibili 'medikuarenean egon'	«Horietxek izan ziren Metxak medikutan ibili izan zen azken aldian entzun behar izan zituenak...»	(115)
menderatu 'kontrolatu'	«Zoro honek ez dik gauza onik egingo, ezin dik trastea menderatu , malkarrean dauzkagu soroak eta okertu egiten zaiok.»	(27)
meta 'belar piloa'	«...uste zuten zuloa soto bazterren batean egonen zela, edo mandioan, edo dolare zaharraren azpian ezkutatuta. Harritu ziren meta ingurura eraman	(139)
minbera 'erretxina, kanpixa'	«...Nikolari Metxa esaten zaiola erraz hartzen duelako su, oso minbera delako min eman nahi dutenekin.»	(10)

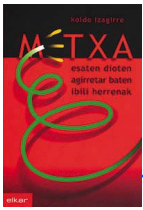
mintxuria egin 'zorabiatu'	«...erlikia eramateko eta miraria zela eta nik al dakit zer. Mintxuria egin zitzaidan orduan, alegia, konortea galdu nuela.»	(49)
mitxirrika 'tximeleta'	«Plano hau mitxirrika bat dela uste ditek hauek!»	(15)
moila 'portua'	«Zazpi behi eta malkarrean landutako baratzea, etorkizun ederra bost senideko familiarako! Kalera hartu behar izan zuten: batek moilara ...»	(25)
morroilope 'gatibu, atxiloturik'	«Eta morroilope aspertzen bahaiz, zer kostako zaik hiri Maiztegirena baino ihes landuago bat prestatzea...»	(135)
mudantzak jorratu 'aldaketak komentatu, arakatu'	«Egun badu Metxak presako zeregin bat Pepe egunkari saltzailearekin munduko mudantzak jorratu baino lehen bete beharrekoak.»	(11)
mustatx 'bibotea'	«Batean bizar, bestean mustatx , hurrengoan ilegorri... Erne ibili beharra dauka, paperak ere ez ditu oso legezkoak mutilak.»	(62)
nahaspildu 'korapilatua'	«Asko jakin behar da marrazki hauek ulertzeko. Bi eta hiru koloretan, marraz beteak, hari bihurrituak edo mataza nahaspilduak ematen dutela.»	(12)
nik al dakit zer 'ez dakit zer eta ez dakit nor'	«...erlikia eramateko eta miraria zela eta nik al dakit zer . Mintxuria egin zitzaidan orduan, alegia, konortea galdu nuela.»	(49)
nire ezpaleko 'neure moldekoa, neu bezalako'	«Musuzapi zimur bat atera eta zintz egin du ozen. Nire ezpalekoa heldu haiz...»	(76)
oilolur 'oilategia' (?)	«— Batzuetan komenigarria izaten da oilolurretik irtetea...»	(36)
oinordeko 'herentzia'	«...hilero egin ohi duenez diru pixka bat hartu du sakelarako (...) eta azken putza Beñat bilobarentzat osatuz doan oinordekoa .»	(12)
ongi penatu 'nekatu, akitu'	«Etxean igogailua jarri zuten arte ongi penatzen zen gizajoa eskaileretan.»	(31)
oraindik orain 'duela gutxi, arestian, oixtion'	«Gure herriko eliza txipia eta pobrea da. Oraindik orain egona naiz barruan, Ruffinoren hiletetan.»	(45)
oraino 'oraindino, oraindik'	«...ez diote elkarri ordaintzen uzten, litxaferuak botatzen dituzte gainontzeko agirretarrek ere jakin dezaten mindunen arraza oraino bizi dela...»	(7)
orpo 'sustraia, zuhaitz ipurdia'	«Lizarraren orpoan hustu du sagardo kondarra.»	(40)
orroka 'oihu larriak egin'	«...eta hamaikagarrenen horretan hor entzuten da egundalako suntsitzea, eta mundu guztia orroka izaturik...»	(47)
ostera 'berriro, atzera'	«...eta agure gureak hasperen sakon bat eginik lanean segi orduko, hemen dator ostera Maritxu pala-erratzekin.»	(103)
pausoak hartzen ibili 'jarraika, zelatzen'	« Pausoak hartzen ibili zaizkik urteotan. Eta heu ohartu ez. Eta Pepe eta Patxi eta Simon, piku baldoan hirurak ere.»	(129)
pegatxita	«...kanpaia mugitu beharrean idiak hanketatik pegatxita gelditu kanpaian.»	(54)
pentze 'belardia'	«...eta lasterka zoroak egiten genituen belarra ebaki gabeko pentzeetan ...»	(56)
pertxenta 'eder-ederra, deigarria'	«Agure honek adarra jo dizue. Noizbait ere neska pertxenta hori erori da habiatiz eta magnetofono bat atera du.»	(81)
peto 'betea, oso-osoa, jatorra'	«Eta jendeak nahiago duenez minik ez hartu, gero eta bakanagoak dira agirretar petoak .»	(7)
petxuko ederra hartu 'ongi nekatu, nekealdia hartu'	« Petxuko ederra hartuko luke Nikola eroriz gero altxatzen laguntzen, belauñ siku horiekin ezingo bailuke bakarrik zutitu.»	(32)
piku baldoan 'bat eginda, konpintxatuta' (?)	«Pausoak hartzen ibili zaizkik urteotan. Eta heu ohartu ez. Eta Pepe eta Patxi eta Simon, piku baldoan hirurak ere.»	(129)
pitokeria 'alukeria, astakeria'	«Emateko dirua. Kartera luzatu nion, ze, bestela edozer pitokeria egingo zidan mukizu hark, beldurrak airean zegoen-eta gizajoa.»	(112)

pixar 'hondakina, akabukoa'	«...belauneko mina erraz eramango zuela gelditzen zitzaion bizitza pixarrean .»	(116)
portunatu 'suertatu, agertu'	«Nik beti erosten nion papera gure herrian portunatzen zenean...»	(35)
potoko 'potoloa, lodikotea'	«Bizardun potokoak planotzar bat zabaldu du lurrean.»	(77)
poxpolin 'neskatila itxura ederrekoa'	«...dio karpeta bat zabalduz Metxa komisari ohiak telebistako poxpolin horietako baten itxura hartu dion neska honek.»	(79)
punpa egin 'taupaka, presioa egin'	«Eztarrian egiten dio punpa bihotzak Metxa zaharrari.»	(21)
puntapax 'iltzea'	«Hango kable, hemengo kisketa, mahai gaineko tornua... Puntapax okerrak zuzentzen kolpe eder bat eman dio mailuaz atzamar lodiari.»	(18)
sagasti 'sagardia, sagarrondo multzoa'	«Inoren sagastian sartuta belauna urratu zuen batek adarrak behera egin zuelako.»	(7)
sakela 'poltsikoa, patrika'	«...hilero egin ohi duenez diru pixka bat hartu du sakelarako (...) eta azken putza Beñat bilobarentzat osatuz doan oinordekoa.»	(11)
samalda 'multzo handia, tropela'	«...Brasilen, ume beltz samalda baten guraso aspaldian bidalitako argazki hartan ikusten denez...»	(25)
samurra jarri 'bigundu, haserretu' (?)	«Hobe horrela, ez gu bezala denak ezer esateko beldurrez. Samurra jarri zidak Beñat arraio honek...»	(70)
sasiko lan 'ezkutuko zeregina'	«...Ane ez zela besoak gurutze egongo, sasiko lanetan ibiliko zela bere iloba ihesgina bezala...»	(124)
segan 'belarra ebakitzen'	« Segan ere ozta daki, behien janariak egiteko lain.»	(26)
segitzez gerotan 'segituz gero'	«Mukizu honek ez dik atarramentu onik aterako horrela erretzen segitzez gerotan .»	(16)
seniparte 'herentzia parte, ondasuna'	«Uko egin niola neure seniparteari .»	(112)
su eta fu 'haserre bizian'	«...baina ez zien kasu handirik egin, harik eta apaiza azaldu zen arte su eta fu papera eskuan txapelokerrekin.»	(35)
tente 'buruzut, hazkor'	«Eta irten egingo da prentsa-gelatik bere lankide izandakoen marmar ergelak entzun gabe, txipi eta tente , herren pixka bat eginez eskuineko zangoan.»	(9)
tira ahala 'bota ahala, zenbatgura, asko'	«Kazetariak azaldu ziren hurrena, telebista ere bertan omen zen. Argazkiak tira ahala egin, bazterrak miatu...»	(141)
traste 'tramankulua, makina'	«Zoro honek ez dik gauza onik egingo, ezin dik trastea menderatu, malkarrean dauzkagu soroak eta okertu egiten zaiok.»	(27)
traste 'bihurria, okerra'	«...eta Janjaibaneke ume traste hori ez dela hiltzen samurra izango.»	(54)
triku 'kirikolatza, kirikiñoa, sagarroia'	«...orduan, bozkak biltzeko (...) trikua berriz basurdetu egin da zerrien bozka bildu nahian...»	(71)
txanblazo 'muturrekoa,	«—Egin duenak egin duela, txanblazo ederra eman die gazte harroxo horiei!»	(23)
txantxila 'txanbila, ontzi luzexka'	«...ihesari eman dio Morikok, kandelak itzaltzeko txantxila astintzen duen sakristaua atzetik dakarrela heriosuhar.»	(48)
txapeloker 'guardia zibilak'	«...baina ez zien kasu handirik egin, harik eta apaiza azaldu zen arte su eta fu papera eskuan txapelokerrekin .»	(35)
txatxu 'memeloa'	« Txatxua! Ez duela adierazi nola irten nintzen kanpaipetik...»	(52)
txerri eginda 'lohi-lohi, saskelduta'	«Jankada egin eta hala ere kolkoa bete etortzen ginen frontoira, bruxak txerri eginda .»	(55)

tximoso 'tximak dituen, adats multzoak'	«...hor irten zait zubipetik tximoso mutur-oker bat labana eskuan. Emateko dirua.»	(112)
txirrika 'polea'	«Baina orduan garabiak oso bakanak ziren bazterrotan, dena txirriken bitartez egiten zen, besoz.»	(54)
txoropito 'txoriburua, ergela, tontolapikoa'	«Eta gure Metxa hori paseatzera joana traste horretan... Txoropitola! »	(30)
txukundu 'atundu, maneiatu'	«Hori duk belardia txukuntzeko modua hermano, punki horietako baten burua dirudiela utziko zidak...»	(27)
ukuilu 'korta'	«... ukuiluak argi gutxi duela, arbia txikitzeko makina matxuratu egin dela...»	(25)
ulu 'oihu zorrotz eta luzea'	«Gau iluna zen. Hontzaren ulua entzuten genuen, eta halako ikara bat ematen zidan niri behintzat. Hozkarra zegoen.»	(110)
urketa 'ur bila'	«Beste hark esan zuena: ni urketa ahaleginduagatik berdin erreko duk-eta segi dezagun festan.»	(92)
uxatu 'aldendu, urrundu'	«Zure laguntza behar nuke Maritxu izeneko andrakila bat etxetik uxatzeko .»	(113)
uztai 'zirkulu formako objektua'	«... uztaian dituen giltza guztiak probatzen saiatu da...»	(94)
xaxatu 'zirrikatu, zeozer egitera tentatu'	«Aurka egin dio bere burkideari, Besamotza xaxatzeko ...»	(39)
xirripa 'txorrotadatxoa'	«Iturri irekiaren ur xirripa entzuten da bakarrik.»	(21)
zabuka 'alderoka (zuzen ibili ezinik)'	«...litxaferuak botatzen dituzte (...), estropezu egiten hasten dira ohartu gabetanik, zabuka , ziraldoka hankak berriz sortuta, erortzeko arriskuan.»	(8)
zabuka 'brastakoan, kolpean, oldean'	«...adin batetik gora urteak ez datozela aleka, zabuka baizik.»	(120)
zaflada 'zaplastekoa, txaloa'	«Orain altxa egingo duk eta zaflada bat emango zidak.»	(132)
zakar 'jeniokoa, desatsegina'	«Aita zakarra genuen, ez zegoen ezer galdetzerik.»	(110)
zakil 'alua, tentela, lerdoa'	«"Ez dut ulertzen izena aldatzeko kapritxo hori, gelditzen zaizun bizi apurragatik...!" Zakila hura ere!»	(117)
zango luzaka 'urrats luzeak emanez'	«Baina Agirre'tar Nikola, Norteko Indar Argietako jubilatua bera, zango luzaka doa espaloian aurrera...»	(24)
zapparro 'lodikotea, potolotxoa'	«...baina badakizu ez naizela oso handia eta orduan ere zapparroa izango nintzen noski.»	(109)
zapel 'txapela, txanoa'	«Agirre'tar Nikolari itxurazkoa iruditu zaio, ez daraman zapelaren ordez, betaurrekoak kentzea bere eskaria egin aurretik.»	(13)
zapel	«Katortzek apustu egiten zuen tabernan, denek entzuteko moduan, gau hartan zapela elizaraino iritsi baietz.»	(109)
zarpatsu 'zorritztoa, zikina'	«...ikusten dute Besamotza etxerantz alproja, zakur zarpatsua usainka ondoan...»	(34)
zauli 'zalu, arin, agil'	«...betaurrekoak kendu gabetanik hemen dator igogailuari itxaron ezinik eskailera behera atea giltzatzea ahantzita, belauna inoiz baino zauli ago...»	(13)
zer 'gauza, kontua'	«...horretxegatik azaltzen naiz hain gutxi, aspaldiko zerak beti ahotan, oraingoak ardura ez baligu bezala...»	(41)
zerra 'zati luzexka'	«Eta paperezko zapiak, gatza, koilaratxo bana, ogi zerrak saskitxo batean.»	(35)
zimel 'argala, errea'	«Zutituko da Metxa eta orduan ikusi ahal izango dugu txipia dela, zimela , gizen asko bildu gabea, bizkorra.»	(9)

zintz egin 'mukiak indarrez atera'	«Musuzapi zimur bat atera eta zintz egin du ozen. Nire ezpalekoa heldu haiz...»	(76)
ziplo 'ustekabea, ezustekoa'	«Isildu dira. Ez zuten ziplo hau espero.»	(29)
zirdoka 'alderoka, zabuka'	«...litxaferuak botatzen dituzte (...), estropezu egiten hasten dira ohartu gabetanik, zabuka, zirdoka hankak berriz sortuta, erortzeko arriskuan.»	(8)
zirpildu 'zatiz osatua, zati desberdinekin'	«Maritxuk gardenia potoa ohe zirpilduaren gainean utzi eta leihoa zabaldu du.»	(105)
zirtzilkeria 'balio gabeko gauza, txorrada'	«...ez baitzuten ulertzen zertan sartu behar zuen politikan eta halako zirtzilkeriatan , ingeniari ikasketak alde batera utzita.»	(62)
ziztrin 'ezdeusa, petrala'	«...hainbat zuhaitzetatik eroritako agirretar jatorra, marikirika ziztrin batek bentzutua dago.»	(105)
zurikeria 'on itxura faltsua'	«Lasai, kasikan hobe duk lehenbailehen hastea. Akabo zurikeria , eta ea nor den egoskorrago.»	(132)